2.4 การบูรณาการแนวคิดมาตรฐานและตัวชี้วัดความมั่นคงของมนุษย์

จากการทบทวนเอกสารเบื้องต้น พบว่ายังไม่มีแนวคิดด้านมาตรฐานและตัวชี้วัดความมั่นคงของมนุษย์ที่เด่นชัด โดยมากเครื่องมือที่ใช้วัดการพัฒนาของแต่ละประเทศมักเป็นเรื่องของแนวคิดด้านการพัฒนาเศรษฐกิจ แนวคิดด้านการพัฒนาการเมือง ตลอดจนแนวคิดด้านคุณภาพชีวิต ดังนั้นจึงอาจกล่าวได้ว่า แนวคิดเรื่องมาตรฐานและตัวชี้วัดความมั่นคงของมนุษย์เป็นเรื่องใหม่ที่ต้องการเงื่อนไขในการทดลองและปฏิบัติจริง รวมถึงเวลาในการพิสูจน์ซ้ำอีกหลายครั้งจึงจะมีข้อยุติ

อย่างไรก็ดี สำหรับการกำหนดมาตรฐานและตัวชี้วัดความมั่นคงของมนุษย์ครั้งนี้ได้ใช้แนวคิดดังนี้

2.4.1 แนวคิดด้านการเลือกเครื่องมือกำหนดมาตรฐานและตัวชี้วัดความมั่นคงของมนุษย์

ในการเลือกเครื่องมือสำหรับการสร้างตัวชี้วัดนี้ใช้เครื่องมือ 2 ประเภท คือ ด้านทฤษฎีและด้านกระบวนการ ดังนี้

2.4.1.1 การสร้างเครื่องมือกำหนดมาตรฐานและตัวชี้วัดความมั่นคงของมนุษย์โดยแนวคิดทฤษฎี

คณะผู้ศึกษาได้ทำการพิจารณาแนวคิดความมั่นคงของมนุษย์ โดยการทบทวนเอกสาร พบว่า UNDP เป็นองค์กรระดับสากลลำดับแรกที่นำเสนอ แนวคิดด้านความมั่นคงของมนุษย์ โดยกำหนดเบื้องต้นไว้ว่า มนุษย์จะมีความมั่นคงได้ต้องปลอดพ้นจากความหวาดกลัว (Freedom from fear) ปลอดพ้นจากความขาดแคลน (Freedom from want) สำหรับคุณค่านั้น UNDP ได้ชี้ว่า ควรมุ่งเน้นเรื่องของความปลอดภัย (Safety) ความเป็นอยู่ที่ดี (Well-being) และศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ (Dignity of human-being) ดังนั้น การสร้างเครื่องมือเพื่อวัดความมั่นคงของมนุษย์ที่ได้จากแนวคิดทฤษฎี จึงสรุปได้ดังนี้

1) เครื่องชี้วัดนั้นต้องมีหน่วยในการวิเคราะห์ (Unit of analysis) เป็นหน่วยของบุคคล กล่าวคือ เมื่อมีการอ้างถึงความมั่นคงของมนุษย์ในทางหนึ่งทางใด สามารถใส่ชื่อบุคคลทั่วไปได้เลย เช่น นายกอ หรือ นายขอ มีความมั่นคงในด้านใดและไม่มั่นคงในด้านใด

2) ประเด็นด้านภัยคุกคาม ถือเป็นแนวคิดสำคัญที่ใช้พิจารณา โดยมีฐานคติว่ามนุษย์มีความเป็นอยู่ที่ดีอยู่แล้ว แต่เมื่อมีการคุกคามทำให้มนุษย์ผู้นั้นขาดความมั่นคง อาทิเช่น การถูกทำร้าย การถูกเวนคืน การกินอาหารที่มีสารพิษเจือปน เป็นต้น

3) ประเด็นด้านความขาดแคลน โดยพิจารณาว่าความขาดแคลนดังกล่าวส่งผลต่อการดำรงชีวิตในทางลบ เช่น การขาดแคลนอาหารทำให้สุขภาพทรุดโทรม การขาดการศึกษาทำให้ไม่สามารถทำงานที่ต้องใช้ความรู้ความสามารถได้ ประเด็นด้านความขาดแคลนจะมีแนวคิดคล้ายคลึงกับคุณภาพชีวิต แต่ทิศทางตรงข้ามกัน กล่าวคือ คุณภาพชีวิตมองด้านบวก ด้านผลประโยชน์เป็นหลัก แต่ความมั่นคงของมนุษย์มองคุณภาพชีวิตในแง่ของการลดน้อยลงจนกระทบต่อการดำรงชีวิต

4) ประเด็นด้านการลิดรอนโอกาส โดยพิจารณาว่า โอกาสทางสังคมที่มนุษย์คนหนึ่งพึงได้รับในฐานะของพลเมืองของประเทศนั้นถูกกีดกั้นหรือไม่ เช่น โอกาสในการประกอบอาชีพ โอกาสในการเลือกถิ่นฐาน โอกาสในการตัดสินใจ เลือกตัวแทน โอกาสของการดำรงชีวิตที่สอดคล้องกับวัฒนธรรมของตนเอง

5) ประเด็นด้านศักดิ์ศรีของความเป็นมนุษย์ที่พึงมีเสรีภาพ หากมีการค้ามนุษย์ การกดขี่แรงงานย่อมถือว่าเป็นการทำลายศักดิ์ศรีของความเป็นมนุษย์

2.4.1.2 เครื่องมือสร้างมาตรฐานและตัวชี้วัดเชิงกระบวนการ

การสร้างมาตรฐานและตัวชี้วัดนอกจากต้องศึกษาแนวคิดทฤษฎีแล้วยังต้องใช้องค์ความรู้ด้านกระบวนการ ซึ่งหมายถึง ขั้นตอนการดำเนินงานที่เป็นระบบ มีขั้นตอน สามารถสนองตอบวัตถุประสงค์ของการดำเนินการ และที่สำคัญต้องมีความน่าเชื่อถือ เนื่องจากจำเป็นต้องใช้ตัวชี้วัดกับคนกลุ่มมาก หรือสาธารณชน ดังนั้น การเลือกเครื่องมือจึงมีความสำคัญเป็นอย่างยิ่ง สำหรับการศึกษานี้ใช้เครื่องมือเชิงกระบวนการ ดังนี้

1) การทบทวนเอกสาร เพื่อมองภาพรวมตลอดจนทำการสำรวจองค์ความรู้ที่เกี่ยวข้อง

2) การรับฟังประเด็นปัญหา โดยการจัดสัมมนาเชิงปฏิบัติการ ในการระดมความคิดเห็นดังกล่าว ถือเป็นการสะท้อนความต้องการในระดับพื้นที่ ในวิธีการนี้ยิ่งรับฟังในเวทีที่มากเท่าใด ยิ่งรับรู้ประเด็นข้อคิดเห็นที่มากขึ้นเท่านั้น นำไปสู่การประมวล และสังเคราะห์ได้อย่างครอบคลุม

3) การเก็บข้อมูลเชิงสำรวจ ซึ่งหมายถึง การใช้แบบสอบถามกับกลุ่มเป้าหมายต่าง ๆ เช่น ข้าราชการภาคเอกชน ประชาชนทั่วไป เครื่องมือด้านการสำรวจความคิดเห็นสามารถบอกได้ว่าประเด็นชี้วัดแต่ละตัวมีความน่าเชื่อมั่นเพียงใด เช่น การพิจารณาที่ค่าสัมประสิทธิ์ความเชื่อมั่น นอกจากนั้นยังสามารถพิจารณา ระดับความสำคัญ และระดับความรุนแรงได้ด้วย

4) การใช้เครื่องมือด้านการวิเคราะห์เนื้อหา โดยใช้ผู้เชี่ยวชาญพิจารณาประเด็นชี้วัดว่าสอดคล้องกับแนวคิดทฤษฎีอย่างไรก็ดี เครื่องมือนี้มักถูกท้วงติงว่าเป็นเครื่องมือที่มีอัตตวิสัย ดังนั้น คณะผู้ศึกษาจึงต้องระมัดระวังเป็นพิเศษ

5) การใช้เครื่องมือด้านการกำหนดเกณฑ์มาตรฐาน โดยใช้ผู้เชี่ยวชาญในแต่ละสาขาทำการกำหนดเกณฑ์ ซึ่งสามารถพิจารณาได้ทั้งภาพรวมและรายประเด็น

2.4.2 การประเมินองค์ประกอบความมั่นคงของมนุษย์

ในการจำแนกองค์ประกอบ ที่มีหน่วยในการวิเคราะห์ระดับบุคคลได้รับอิทธิพลจากการประเมินด้านคุณภาพชีวิต ขององค์การระดับสากล เช่น UNESCO (1981) ที่กำหนดองค์ประกอบด้านคุณภาพชีวิต 7 ด้าน และ UNDP (1990) ที่จัดทำรายงานการพัฒนาคน (Human Development Report) ที่เน้นมนุษย์เป็นศูนย์กลางของการพัฒนา และพัฒนาเป็นดัชนีวัดความก้าวหน้าของคน (Human Achievement Index : HAI)

การจำแนกองค์ประกอบดังกล่าว ได้รับความนิยมเป็นอย่างมากในกลุ่มของวิชาชีพนักวางแผน และนักปกครอง เพราะสามารถนำองค์ประกอบใหญ่มาจำแนกเป็นองค์ประกอบย่อย จากนั้นจึงสร้างตัวชี้วัดที่องค์ประกอบย่อย แล้วนำผลรวมที่ผ่านการประเมินด้วยตัวชี้วัดดังกล่าว ไปสรุปเป็นความสำเร็จหรือล้มเหลวในองค์ประกอบใหญ่ ทั้งนี้ การจำแนกองค์ประกอบย่อยของแต่ละสังคม อาจแตกต่างกันตามการกำหนดขอบเขต (Boundary) ที่แคบเฉพาะเจาะจง หรือกว้างจนซับซ้อนกับองค์ประกอบอื่น ๆ รวมถึงการบ่งบอกถึงสถานะและหน้าที่ขององค์ประกอบนั้น ๆ ด้วย

2.4.2.1 การประเมินการจำแนกองค์ประกอบความมั่นคงของมนุษย์ในระดับสากล

ก่อนการระบุว่าความมั่นคงของมนุษย์ควรมีองค์ประกอบมากน้อยเพียงใด ต้องพิจารณาถึงแนวคิดระดับสากลว่าได้กำหนดไว้เช่นใดบ้าง พบว่า เดิมทีแนวคิดด้านความมั่นคงของมนุษย์ยังไม่ชัดเจน แต่มีแนวคิดของ ESCAP (1990) ได้ชี้ให้เห็นกลาย ๆ ในเรื่องของการขาดแคลนคุณภาพชีวิตที่ดีย่อมทำให้มนุษย์อยู่ในสภาพที่ขาดความมั่นคง ทั้งนี้ได้ชี้ให้เห็นถึงองค์ประกอบที่ต้องพิจารณา 7 ด้านด้วยกันคือ 1)ด้านสุขภาพ 2)ด้านการศึกษา 3)ด้านการทำงาน 4)ด้านสิ่งแวดล้อมทางกายภาพ 5)สภาพครอบครัวและความเป็นอยู่ 6)สภาพความเป็นชุมชน และ 7)วัฒนธรรมจิตวิญญาณความเชื่อ

ในเอกสารของ UNDP(1994) แม้จะไม่อธิบายถึงการแบ่งองค์ประกอบอย่างชัดเจน แต่ได้นำเสนอผลสุดท้ายคือ ได้กำหนดองค์ประกอบของความมั่นคงของมนุษย์ มี 7 องค์ประกอบคือ 1) ความมั่นคงด้านเศรษฐกิจ 2)ความมั่นคงด้านอาหาร 3)ความมั่นคงด้านสุขภาพ 4))ความมั่นคงด้านสิ่งแวดล้อม 5)ความมั่นคงส่วนบุคคล 6)ความมั่นคงด้านชุมชน และ 7)ความมั่นคงด้านการเมือง

ในประเทศแคนาดา (1996) ซึ่งถือเป็นประเทศหนึ่งที่ให้ความสำคัญในประเด็นความมั่นคงของมนุษย์ได้น้อยกว่า UNDP คือ แบ่งเป็น 5 องค์ประกอบได้แก่ 1)ความมั่นคงด้านเศรษฐกิจ 2)ความมั่นคงด้านสิ่งแวดล้อม 3)ความมั่นคงส่วนบุคคล 4)ความมั่นคงด้านชุมชน และ 5)ความมั่นคงจากการคุกคามของโลกาภิวัฒน์

สำหรับประเทศมองโกเลีย (1998) ได้กำหนดโครงสร้างความมั่นคงของมนุษย์ที่สอดคล้องกับประเทศ โดยกำหนดเป็น 9 องค์ประกอบได้แก่ 1)ความมั่นคงของประเทศ 2)ความมั่นคงต่อระเบียบในสังคม 3)ความมั่นคงต่อสิทธิเสรีภาพประชาชน 4)ความมั่นคงด้านเศรษฐกิจ 5)ความมั่นคงทาง

วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี 6)ความมั่นคงทางสารสนเทศ 7)ความมั่นคงต่อการเจริญก้าวหน้าของประเทศ 8)ความมั่นคงต่อประชาชกรและลักษณะทางพันธุกรรม และ 9)ความมั่นคงทางระบบนิเวศวิทยา

สำหรับประเทศญี่ปุ่น (2001) ซึ่งมีบทบาทในด้านความมั่นคงของมนุษย์ แม้โดยร่วมมือกับ UN ในการสนับสนุนงบประมาณให้ NGOs และหน่วยงานของรัฐบาลได้ทำการศึกษาความมั่นคงของมนุษย์ของแต่ละประเทศ แต่ไม่ได้กำหนดองค์ประกอบไว้อย่างชัดเจน เพียงแต่ได้อธิบายถึงภัยคุกคามความมั่นคงของมนุษย์ 5 ด้านหลักคือ 1) ความอยู่รอดของมนุษย์ (Human Survival) ที่พูดถึงเรื่องรายได้การมีงานทำ 2) การลดระดับคุณภาพสิ่งแวดล้อม (Environment Degradation) ที่พูดถึงมลพิษและผลกระทบจากอุตสาหกรรมที่ทำให้เป็นอันตรายต่อมนุษย์ 3) ความรุนแรงด้านสิทธิมนุษยชน (Violation of human rights) คือการละเมิดเสรีภาพต่าง ๆ ของมนุษย์ รวมถึงศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ 4) ขบวนการอาชญากรรม (Organized Crime) ได้แก่ ขบวนการยากูซ่าที่ใช้อำนาจเตือน ข่มขู่ ผู้ประกอบอาชีพสุจริตทั้งหลาย 5) ด้านอื่น ๆ เช่น ความยากจน (poverty) ผู้อพยพ (Refugees) สิ่งเสพติด (Drug) เชื้อโรค ซึ่งเป็นผลให้มนุษย์ถูกรบกวนการใช้ชีวิตอย่างปกติสุข

สำหรับเครือข่ายความมั่นคงของมนุษย์(2001) ซึ่งมี 13 ประเทศสมาชิกได้แก่ ออสเตรเลีย แคนาดา ชิลี ซโลเวเนีย กรีซ ไอร์แลนด์ จอร์แดน เมาลี นอร์เวย์ เนเธอร์แลนด์ แอฟริกา สวิทเซอร์แลนด์ และ ประเทศไทย ได้จำแนกองค์ประกอบเป็น 5 ด้านด้วยกันคือ 1)นิเวศวิทยา 2)เศรษฐกิจ 3)สังคม 4)การเมือง และ 5)วัฒนธรรม

จากการประเมินการกำหนดองค์ประกอบของแต่ละหน่วยงาน และแต่ละประเทศที่เลือกยกมาเปรียบเทียบ พบว่า หน่วยในการวิเคราะห์ (Unit of analysis) มีความแตกต่างกัน กล่าวคือ ของ UNDP แคนาดา และญี่ปุ่น มีหน่วยวิเคราะห์ในระดับบุคคล ในขณะที่ ESCAP เครือข่ายความมั่นคงของมนุษย์ และมองโกเลียมีหน่วยวิเคราะห์ระดับรัฐ / ประเทศ ดังนั้นเมื่อนำองค์ประกอบดังกล่าวมาพิจารณาพบว่ามีทั้งความเหมือนและความแตกต่างดังตารางที่ 2-9

ตารางที่ 2.9 แสดงการเปรียบเทียบองค์ประกอบความมั่นคงของมนุษย์

องค์ประกอบ	ระดับของหน่วยวิเคราะห์ (Level of Unit of Analysis)					
	บุคคล			รัฐ / ประเทศ		
	UNDP (1994)	แคนาดา (1996)	ญี่ปุ่น (2001)	ESCAP (1990)	มองโกเลีย (1998)	เครือข่ายความมั่นคงมนุษย์ (2001)
เศรษฐกิจ	✓	✓	✓		✓	✓
อาหาร	✓					
สุขภาพ	✓					
สิ่งแวดล้อม	✓	✓	✓	✓	✓	✓
ส่วนบุคคล	✓	✓	✓	✓		
ชุมชน	✓	✓		✓		
การเมือง	✓					✓
ครอบครัว				✓		
การศึกษา				✓		
ศาสนาและความเชื่อ				✓		
ภัยจากโลกาภิวัตน์		✓				
สังคม(ระเบียบสังคม)					✓	✓
วัฒนธรรม						✓
การทำงานและอาชีพ				✓		
ความยากจน / การอพยพ			✓			
การคุกคามของขบวนการอาชญากรรม			✓			
พันธุกรรมของประชาชน					✓	
ความเจริญก้าวหน้า					✓	
วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี					✓	
สิทธิและเสรีภาพประชาชน					✓	
ประเทศและรัฐ					✓	
สารสนเทศ					✓	
รวมจำนวนองค์ประกอบ	**7**	**5**	**5**	**7**	**9**	

2.4.2.2 การประเมินความเหมาะสมขององค์ประกอบความมั่นคงของมนุษย์ของคณะผู้ศึกษา

หลังจากคณะผู้ศึกษาได้พิจารณาองค์ประกอบความมั่นคงของมนุษย์มาแล้ว ได้ทำการประเมินระหว่างแนวคิดของสากลกับบริบททางสังคมไทย พบว่า สิ่งที่ต้องพิจารณาลำดับแรก คือ หน่วยในการวิเคราะห์ต้องเป็นระดับบุคคล และต้องสอดคล้องกับวิถีของความเป็นไทย ดังนั้น การนำเสนอองค์ประกอบความมั่นคงของมนุษย์จึงยึด UNDP เป็นต้นแบบ โดยใช้องค์ประกอบทั้ง 7 ด้าน ผนวกกับ ESCAP องค์ประกอบด้านการศึกษาและศาสนาความเชื่อ

พร้อมนี้เมื่อทำการเทียบเคียงกับสังคมไทยที่อยู่ระหว่างการปฏิรูปการเมือง เห็นได้จากหลังการประกาศใช้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย 2540 ได้ก่อให้เกิดองค์กรอิสระตามรัฐธรรมนูญหลายองค์กร เกิดกระบวนการทางประชาธิปไตยหลายรูปแบบ และที่สำคัญคือ นำไปสู่การปฏิรูประบบราชการ มีผลสืบเนื่องคือ จัดตั้งกระทรวงเพิ่มขึ้นหลายกระทรวง

สำหรับองค์ประกอบด้านที่อยู่อาศัย ซึ่งไม่ได้สอดคล้องกับประเทศอื่น แต่มีความสำคัญสำหรับประเทศไทย เนื่องจากผลของการพัฒนาประเทศในช่วง 40 ปี ที่ผ่านมาได้ก่อให้เกิดมหานครโตเดี่ยว เช่น กรุงเทพมหานคร และเมืองใหญ่ตามภาคต่าง ๆ ที่มีการรวมศูนย์ด้านการจ้างแรงงาน ดังนั้นจึงมีการอพยพเข้าจากคนตามจังหวัดต่าง ๆ ซึ่งมาอยู่อาศัยอย่างแออัดตามสลัม หรือที่สาธารณะต่าง ๆ บ้างก็อาศัยบ้านเช่า ห้องเช่า ราคาถูก ดังนั้น ประเด็นด้านที่อยู่อาศัยจึงเป็นประเด็นเฉพาะของประเทศไทย

กล่าวโดยสรุปองค์ประกอบของความมั่นคงของมนุษย์ นอกจากพิจารณาถึงความสอดคล้องกับแนวคิดระดับสากลแล้ว ยังต้องพิจารณาถึงความสอดคล้องกับบริบทของประเทศไทยด้วย ซึ่ง อาจพิจารณาเทียบเคียงได้จากรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย 2540 ตลอดจนการให้ความสำคัญในระดับรัฐ ดังนั้นจึงเสนอว่าสังคมไทยควรกำหนดความมั่นคงของมนุษย์เป็น 11 องค์ประกอบ จึงจะมีความครอบคลุมดังตารางที่ 2-10

ตารางที่ 2.10 แสดง การประเมินองค์ประกอบความมั่นคงของมนุษย์สากลกับรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย

องค์ประกอบ	ความสอดคล้องกับสากล	ความสอดคล้องกับรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย
เศรษฐกิจ	UNDP แคนาดา มองโกเลีย ญี่ปุ่น	รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ.2540 มาตรา 84 ระบุว่า "รัฐต้องจัดระบบการถือครองที่ดินและการใช้ที่ดินอย่างเหมาะสม จัดหาแหล่งน้ำเพื่อเกษตรกรรมให้เกษตรกรอย่างทั่วถึง และรักษาผลประโยชน์ของเกษตรกรในการผลิตและการตลาดสินค้าเกษตรให้ได้รับผลตอบแทนสูงสุด รวมทั้งส่งเสริมการรวมตัวของเกษตรกรเพื่อวางแผนการเกษตรและรักษาผลประโยชน์ร่วมกันของเกษตรกร"

องค์ประกอบ	ความสอดคล้องกับสากล	ความสอดคล้องกับรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย
สิ่งแวดล้อม	ESCAP UNDP แคนาดา มองโกเลีย ญี่ปุ่น	รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ.2540 มาตรา 79 ระบุว่า "รัฐต้องส่งเสริมและสนับสนุนให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการสงวน บำรุงรักษา และใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติและความหลากหลายทางชีวภาพอย่างสมดุล รวมทั้งมีส่วนร่วมในการส่งเสริม บำรุงรักษา และคุ้มครองคุณภาพสิ่งแวดล้อมตามหลักการการพัฒนาที่ยั่งยืน ตลอดจนควบคุมและกำจัดภาวะมลพิษที่มีผลต่อสุขภาพ อนามัย สวัสดิภาพ และคุณภาพชีวิตของประชาชน"
ส่วนบุคคล	ESCAP UNDP แคนาดา ญี่ปุ่น	รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ.2540 มาตรา 86 ระบุว่า "รัฐต้องส่งเสริมให้ประชากรวัยทำงานมีงานทำ คุ้มครองแรงงานโดยเฉพาะแรงงานเด็กและแรงงานหญิง จัดระบบแรงงานสัมพันธ์ การประกันสังคมรวมทั้งค่าตอบแทนแรงงานให้เป็นธรรม" มาตรา 80 ระบุว่า "รัฐต้องคุ้มครองและพัฒนาเด็กและเยาวชน ส่งเสริมความเสมอภาคของหญิงและชาย เสริมสร้างและพัฒนาความเป็นปึกแผ่นของครอบครัว และความเข้มแข็งของชุมชน" มาตรา 36 ระบุว่า "บุคคลย่อมมีเสรีภาพในการเดินทางและมีเสรีภาพในการเลือกถิ่นที่อยู่ภายในราชอาณาจักร" มาตรา 31 ระบุว่า "บุคคลย่อมมีสิทธิและเสรีภาพในชีวิตและร่างกาย (วรรคหนึ่ง) การทรมาน ทารุณกรรม หรือการลงโทษด้วยวิธีการโหดร้ายหรือ ไร้มนุษยธรรม จะกระทำมิได้ แต่การลงโทษประหารชีวิตตามที่กฎหมายบัญญัติไม่ถือว่าเป็นการลงโทษด้วยวิธีการโหดร้ายหรือไร้มนุษยธรรม"
ชุมชน	ESCAP UNDP แคนาดา	รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ.2540 มาตรา 56 ระบุว่า "สิทธิของบุคคลที่จะมีส่วนร่วมกับรัฐและชุมชนในการบำรุงรักษา และการได้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติและความหลากหลายทางชีวภาพ และในการ คุ้มครอง ส่งเสริม และรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม เพื่อให้ดำรงชีพอยู่ได้อย่างปกติและต่อเนื่องในสิ่งแวดล้อม ที่จะไม่ก่อให้เกิดอันตรายต่อสุขภาพอนามัย สวัสดิภาพ หรือคุณภาพชีวิตของตน ย่อมได้รับความคุ้มครอง ทั้งนี้ตามที่กฎหมายบัญญัติ"
ครอบครัว	ESCAP UNDP	ไม่พบในรัฐธรรมนูญอย่างชัดเจน แต่มีการให้ความสำคัญต่อองค์ประกอบนี้ คือมีหน่วยงานรับผิดชอบโดยตรง คือ สำนักงานกิจการสตรีและสถาบันครอบครัว กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์

องค์ประกอบ	ความสอดคล้องกับสากล	ความสอดคล้องกับรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย
การศึกษา	ESCAP	รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ.2540 มาตรา 81 ระบุว่า "รัฐต้องจัดการศึกษาอบรมและสนับสนุนให้เอกชนจัดการ ศึกษาอบรมให้เกิดความรู้คู่คุณธรรม จัดให้มีกฎหมายเกี่ยวกับการศึกษาแห่งชาติปรับปรุงการศึกษาให้สอดคล้องกับความเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและสังคมสร้างเสริมความรู้และปลูกฝังจิตสำนึกที่ถูกต้องเกี่ยวกับการเมืองการปกครอง ในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข สนับสนุนการค้นคว้าวิจัยในศิลปวิทยาการต่าง ๆ เร่งรัดพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีเพื่อการพัฒนาประเทศ พัฒนาวิชาชีพครู และส่งเสริมภูมิปัญญาท้องถิ่น ศิลปะและวัฒนธรรมของชาติ"
ศาสนาและความเชื่อ	ESCAP	รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ.2540 มาตรา 38 ระบุว่า "บุคคลย่อมมีเสรีภาพบริบูรณ์ในการถือศาสนา นิกาย ของศาสนา หรือลัทธินิยมในทางศาสนา และย่อมมีเสรีภาพในการปฏิบัติตามศาสนบัญญัติหรือปฏิบัติพิธีกรรมตามความเชื่อถือของตน เมื่อไม่เป็นปฏิปักษ์ต่อหน้าที่ของพลเมืองและไม่เป็นการขัดต่อความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน"
อาหาร	UNDP	ไม่พบในรัฐธรรมนูญอย่างชัดเจน แต่มีนโยบายด้านอาหารไทยเป็นครัวโลกที่เน้นเรื่องความมั่นคงด้านอาหาร
สุขภาพ	UNDP	รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ.2540 มาตรา 82 ระบุว่า "รัฐจะต้องจัดและส่งเสริมการสาธารณสุขให้ประชาชนได้รับบริการที่ได้มาตรฐานและมีประสิทธิภาพอย่างทั่วถึง"
ที่อยู่อาศัย		ไม่พบในรัฐธรรมนูญอย่างชัดเจน แต่มีการให้ความสำคัญต่อองค์ประกอบนี้ คือมีหน่วยงานรับผิดชอบโดยตรง คือ การเคหะแห่งชาติ ซึ่งเป็นรัฐวิสาหกิจในกำกับของกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์
การเมือง		รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย 2540 หมวด 3 สิทธิและเสรีภาพของชนชาวไทย มาตรา 26-65

2.4.3 การประเมินตัวชี้วัดความมั่นคงของมนุษย์

ในการประเมินตัวชี้วัดความมั่นคงของมนุษย์ โดยมากเป็นเรื่องของการเปรียบเทียบและเลือก โดยเลือกข้อเสนอหรือแนวคิดในระดับสากลเป็นต้นแบบ จากนั้นจึงพิจารณาความเหมาะสมสำหรับบริบทของแต่ละประเทศ อีกนัยหนึ่งคือไม่สามารถนำข้อเสนอของสากลมาใช้ได้เลย เนื่องจากแต่ละประเทศจะมีความแตกต่างกันทั้งด้านภูมิประเทศ สิ่งแวดล้อม ซึ่งเป็นเครื่องทางกายภาพ และยังแตกต่างในเรื่องของคุณค่าทางสังคม ได้แก่ ลักษณะทางวัฒนธรรม การปกครอง ทิศทางการพัฒนา ดังนั้นจึงต้องมีกระบวนการสร้าง ปรับปรุงและพัฒนาตัวชี้วัดให้สอดคล้องกับแต่ละประเทศ

2.4.3.1 ตัวชี้วัดความมั่นคงของมนุษย์ในระดับสากล

ในปัจจุบันแนวคิดเรื่องความมั่นคงของมนุษย์ได้รับการนิยมแพร่หลายในประเทศต่าง ๆ และได้มีความพยายามในการสร้างตัวชี้วัด โดยอิงจากองค์ประกอบของแต่ละประเทศ Jorge Nef (2001) ที่ได้ศึกษากลุ่มประเทศในแถบ ลาตินอเมริกา และในแถบคาริบเบียน ได้จำแนกความมั่นคงของมนุษย์เป็น 5 องค์ประกอบ ได้แก่ ความมั่นคงด้านนิเวศวิทยา ความมั่นคงทางเศรษฐกิจ ความมั่นคงทางสังคม ความมั่นคงทางการเมือง และความมั่นคงทางวัฒนธรรม จากนั้นจึงชี้ว่าแต่ละด้านต้องวิเคราะห์ในตัวแปรสำคัญได้แก่ ผลได้ ภาวะของโลกาภิวัฒน์ และการใช้กำลัง เมื่อทำการวิเคราะห์ตารางไขว้(Matrix) ดังตารางที่ 2-11

ตารางที่ 2-11 แสดงองค์ประกอบและการวัดความมั่นคงของมนุษย์

ตัวแปร	องค์ประกอบความมั่นคงของมนุษย์				
	นิเวศวิทยา (ทุนสิ่งแวดล้อม)	**เศรษฐกิจ (ทุนการเงิน)**	**สังคม (ทุนทางสังคม)**	**การเมือง (ทุนทางสถาบัน)**	**วัฒนธรรม (ทุนปัญญา)**
การพิจารณา	ชีววิทยา	ความมั่งคั่ง	การเกื้อหนุน	การใช้อำนาจ	องค์ความรู้
ผลได้	ความยั่งยืน ความแร้นแค้น	ความรุ่งเรือง ความยากไร้	ความเท่าเทียม การเอาเปรียบ	สันติ ความรุนแรง	การใช้ปัญญา ความโง่เขลา
โลกาภิวัฒน์	สิ่งแวดล้อมโลกที่กระทบข้ามชาติ เช่น ปฏิกิริยาเรือนกระจก	ระบบการค้าและการแข่งขันที่ไม่เป็นธรรม	การอพยพย้ายถิ่นไปยังเมืองที่เจริญจนแออัด	การจัดระเบียบโลกใหม่ ความขัดแย้งระหว่างประเทศ	การมีอัตตลักษณ์และ ระบบคุณค่าของท้องถิ่นในโลกาภิวัฒน์
การใช้กำลัง	การใช้อาวุธชีวภาพก่อการร้าย	การโจมตีค่าเงินของประเทศต่างๆ	ความปลอดภัยของพลเมือง	การใช้กับระเบิด การเกณฑ์ทหารเด็ก การมีอาวุธร้ายแรงพกพา	สงครามศาสนา การต่อสู้เพื่อรักษาเอกลักษณ์ท้องถิ่น

ที่มา : ดัดแปลงจาก Nef, Jorge. “Human Security and mutual vulnerability” ,2001

จากวิธีวิเคราะห์ของ Jorge Nef ได้เป็นต้นแบบในการจัดทำเอกสารเพื่อประชุม เครือข่ายความมั่นคงของมนุษย์ (Human Security Network) ที่ ซานติเอโก ประเทศชิลี (Santiago de Chile , 2-3 July 2002) ซึ่งได้ทำการเปรียบเทียบประเทศในเครือข่าย 13 ประเทศ ที่เป็นสมาชิกโดยเน้น 5 องค์ประกอบ

1) ความมั่นคงของมนุษย์ด้านสิ่งแวดล้อม พบว่า ประเทศไทยมีพื้นที่ป่าลดลงสูงสุด รองลงมาคือ ไอส์แลนด์และกรีซ ทางด้านการใช้พลังงานพบว่าประเทศนอร์เวย์ใช้ไฟฟ้าสูงสุด ลดหลั่นลงมาคือ แคนาดาและสวิทเซอร์แลนด์ ส่วนการใช้น้ำสะอาดพบว่าประเทศอยู่ลำดับรองสุดท้ายในขณะที่ประเทศเมาลีอยู่ลำดับสุดท้าย ประเทศไทยมีสัดส่วนของพื้นที่การเกษตรมากที่สุด ดังตารางที่ 2-12

ตารางที่ 2-12 แสดงการเปรียบเทียบความมั่นคงของมนุษย์ด้านสิ่งแวดล้อมแต่ประเทศ

ตัวชี้วัด	ออสตรเลีย	แคนาดา	ชิลี	ซโลวเนีย	กรีซ	ไอส์แลนด์	ออร์แดน	เมาลี	นอร์เวย์	เนเธอร์แลนด์	แอฟริกาใต้	สวิทเซอร์แลนด์	ไทย
การลดลงของป่าไม้ (ร้อยละ)	0	0.07	.37	0	2.29	2.62	2.50	.96	.34	0	.18	0	2.65
การใช้ไฟฟ้า (Kw./hour)	6175	15071	2082	5096	3739	4760	1205	-	24607	5908	3832	13955	1345
น้ำสะอาด (ร้อยละ)	100	100	94	100	-	-	96	65	100	100	86	100	80
ที่ดินเพื่อการเกษตร (ร้อยละ)	17	5	5	12	19	13	4	2	3	25	10	7	34
รายได้ประชากรต่อการใช้พลังงาน	6.7	3.2	5.4	4.4	5.7	6.4	3.6	-	4.8	4.9	3.3	3.6	5.1

ที่มา : Human Security Network,2001

2) ความมั่นคงของมนุษย์ด้านเศรษฐกิจ พบว่าประชาชนในประเทศแอฟริกาใต้มีรายได้ต่ำกว่าเส้นความยากจนต่ำสุด รองลงมาคือจอร์แดน ชิลี และประเทศไทย เมื่อเปรียบเทียบผลผลิตมวลรวมต่อคนพบว่า ประเทศนอร์เวย์มากสุดรองลงมาคือ ไอส์แลนด์และออสเตรเลีย ส่วนการว่างงานในวัยแรงงานพบว่า ประเทศที่ว่างงานสูงสุดคือแอฟริกาใต้ รองลงมาคือ จอร์แดนและกรีซ สำหรับหนี้สินต่างประเทศพบว่าประเทศไทยมีหนี้ต่างประเทศสูงสุดมากถึง 90 พันล้านเหรียญสหรัฐอเมริกา ดังตารางที่ 2-13

ตารางที่ 2-13 แสดงการเปรียบเทียบความมั่นคงของมนุษย์ด้านเศรษฐกิจแต่ละประเทศ

ตัวชี้วัด	ออสเตรเลีย	แคนาดา	ชิลี	ชโลเวเนีย	กรีซ	ไอส์แลนด์	จอร์แดน	เมาลี	นอร์เวย์	เนเธอร์แลนด์	แอฟริกาใต้	สวิทเซอร์แลนด์	ไทย
ประชาชนมีรายได้ต่ำกว่าเส้นความยากจน (ร้อยละ)			22			10	30				50		12.5
ผลผลิตมวลรวมต่อคน (US$)	25089	26251	8652	15977	15414	25918	3955	753	28433	24215	8908	27171	6132
การว่างงาน(ร้อยละต่อกำลังแรงงาน)	5.4	6.8	9	7.1	11.3	4.1	15	N.A.	3	2.6	30	6	3.7
ร้อยละหนี้ต่างประเทศของการส่งออก			25.4				11.8	14.3			13.9		22.0
หนี้ต่างประเทศ (พันล้าน)	16	1.9	39	6.2	57	11	8	3	0	0	25.6	66.5	90
ดัชนี Gini	23.1	31.5	57.5	28.4	32.7	35.9	36.4	50.5	25.8	32.6	59.3	33.1	41.4

ที่มา : Human Security Network,2001

3) ความมั่นคงของมนุษย์ด้านสังคม เมื่อทำการเปรียบเทียบอายุขัยเฉลี่ยพบว่าประเทศที่อายุยืนสุงสุดคือ แคนาดา(78.4 ปี) ลดหลั่นลงมาคือ นอร์เวย์ กรีซ เนเธอร์แลนด์ และ ออสเตรเลีย (78.4 , 78.1 , 78.0 และ 77.9 ปีตามลำดับ) ระบบการจัดการสุขภาพที่ดีที่สุดคือประเทศนอร์เวย์ และเนเธอร์แลนด์ (ร้อยละ 92.2 , 92.2 ตามลำดับ) และต่ำสุดคือ ประเทศเมาลี (ร้อยละ 53.5) ทั้งนี้เมื่อเปรียบค่าใช้จ่ายด้านสุขภาพต่อคน พบว่านอร์เวยมีค่าใช่จ่ายต่อคนสุงสุด (2,467 US$) ในขณะที่ประเทศไทยจ่ายเพียง 349 US$ ทางด้านจำนวนผู้ติดเชื้อเอดส์ที่อยู่ในสังคมพบว่าในประเทศแอฟริกาใต้มีผู้ติดเชื้อสูงสุดร้อยละ 19.94 ส่วนประเทศไทยมีผู้ติดเชื้อเอดส์ร้อยละ 2.15 ทางด้านความเสมอภาคทางเพศ พบว่าประเทศที่ให้ความสำคัญเรื่องความเสมอภาคทางเพศในลำดับต้น ๆ ได้แก่ประเทศ นอร์เวย์ แคนาดา ออสเตรเลีย สวิทเซอร์แลนด์ เนเธอร์แลนด์ และ ออสเตรเลีย (0.937 ,0.934 , 0.931 , 0.926และ 0.915 ตามลำดับ) ส่วนประเทศไทยมีดัชนีความเสมอภาคทางเพศ 0.755 ในขณะที่ประเทศเมาลีต่ำสุดคือ 0.370 ดังตารางที่ 2-14

ตารางที่ 2-14 แสดงการเปรียบเทียบความมั่นคงของมนุษย์ด้านสังคมแต่ละประเทศ

ตัวชี้วัด	ออสเตรเลีย	แคนาดา	ชิลี	ซโลเวเนีย	กรีซ	ไอร์แลนด์	จอร์แดน	เมาลี	นอร์เวย์	เนเธอร์แลนด์	แอฟริกาใต้	สวิทเซอร์แลนด์	ไทย
อายุขัยเฉลี่ย	77.9	78.7	75.2	75.3	78.1	76.4	70.1	51.2	78.4	78.0	53.9	78.8	69.9
ระบบการจัดการสุขภาพ	91.5	91.7	86.0	87.9	90.5	90.2	76.7	53.5	92.2	91.6	61.0	92.2	80.7
ค่าใช้จ่ายด้านสุขภาพต่อคน	1978	2391	511	1126	1207	1505	-	30	2467	1974	623	1707	349
ผู้ติดเชื้อเอดส์ (ร้อยละ)	0.23	0.30	0.19	0.02	0.16	0.10	0.02	2.03	0.07	0.19	19.94	0.08	2.15
ดัชนีวัดความเสมอภาคทางเพศ	0.915	0.934	0.817	0.871	0.874	0.908	0.698	0.370	0.937	0.926	0.695	0.931	0.755
ดัชนีการพัฒนาคน	.921	.936	.825	.874	.881	.916	.714	.378	.939	.931	.702	.924	.757

ที่มา : Human Security Network,2001

4) ความมั่นคงของมนุษย์ด้านการเมือง เมื่อมีการทุจริตในระดับใดประเทศสวิทเซอร์แลนด์รับรู้ 9.0 รองลงมาคือแคนาดา เนเธอร์แลน์ และ นอร์เวย์ (8.9 , 8.8 และ 8.6) ในขณะที่ประเทศไทยรับรู้เพียง 3.2 ทางด้านค่าใช้จ่ายด้านการทหารเมื่อเทียบกับผลผลิตมวลรวมพบว่า ประเทศกรีซใช้จ่ายสูงสุด(ร้อยละ 4.91) โดยส่วนใหญ่ให้สัตยาบันในการเลิกใช้กับระเบิดสังหารบุคคล ส่วนประเทศไทยยังไม่ได้ให้สัตยาบัน ประเทศสวิทเซอร์แลน์ เนเธอร์แลนด์ และแคนาดา ประเทศไทยมีผู้ลี้ภัยสงครามจากประเทศเพื่อบ้านสูงเป็นลำดับต้น ๆ สำหรับการเกณฑ์เด็กเพื่อมาฝึกเป็นทหาร พบว่านโยบายของแต่ละประเทศแตกต่างกัน สำหรับประเทศไทยไม่มีการใช้ทหารเด็ก ดังตารางที่ 2-15

ตารางที่ 2-15 แสดงการเปรียบเทียบความมั่นคงของมนุษย์ด้านการเมืองแต่ละประเทศ

ตัวชี้วัด	ออสเตรเลีย	แคนาดา	ชิลี	ซูโลวเนีย	กรีซ	ไอร์แลนด์	จอร์แดน	เมาลี	นอร์เวย์	เนเธอร์แลนด์	แอฟริกาใต้	สวิทเซอร์แลนด์	ไทย
ดัชนีการรับรู้การทุจริต	7.8	8.9	7.5	5.2	4.2	7.5	4.9	-	8.6	8.8	4.8	9.0	3.2
ร้อยละของค่าใช้จ่ายด้านทหารต่อผลผลิตมวลรวม	1.2	1.3	3.1	1.7	4.91	0.75	7.8	2	2.1	1.5	1.5	2.1	1.4
การให้สัตยาบันในการเลิกใช้กับระเบิด	ใช่	ใช่	ใช่	ไม่	ใช่	ไม่	ไม่	ไม่	ไม่	ไม่	ใช่	ใช่	ไม่
ผู้ลี้ภัย (พันคน)	83	123	-	4	6	1	1	8	48	139	15	160	100
การมีทหารเด็ก	ใช่	ใช่	ไม่รู้	ใช่	ใช่	ไม่	ไม่	ไม่	ใช่	ใช่	ไม่	ใช่	ไม่

ที่มา : Human Security Network,2001

5) ความมั่นคงของมนุษย์ด้านวัฒนธรรม ในประเด็นนี้ได้มองในมิติทางองค์ความรู้เป็นสำคัญ พบว่า ในด้านของดัชนีการศึกษาที่ดีที่สุดคือประเทศเนเธอร์แลนด์ นอร์เวย์ แคนาดา ออสเตรเลีย ไอส์แลนด์ และ สวิทเซอร์แลนด์ (0.99 , 0.98 , 0.98 ,0.96 0.96 และ 0.94 ตามลำดับ) ส่วนไทยมีดัชนีการศึกษา 0.84 ทางด้านจำนวนปีที่มีการศึกษาพบว่านอร์เวย์ และ แคนาดามีค่าเฉลี่ยจำนวนปีในการศึกษาสูงสุด 11.9 ปีและ 11.6 ปีตามลำดับ ส่วนไทยมีค่าเฉลี่ยจำนวนปีที่รับการศึกษา 6.5 ปี เมื่อพิจารณาที่จำนวนคอมพิวเตอร์ต่อร้อยคนพบว่า ประเทศสวิทเซอร์แลนด์ และ ประเทศนอร์เวย์ใช้คอมพิวเตอร์สูงสุด (51 คนและ 49 คนตามลำดับ) สำหรับประเทศไทย ในหนึ่งร้อยคนมีคอมพิวเตอร์ 2 คน ดังตารางที่ 2-16

ตารางที่ 2-16 แสดงการเปรียบเทียบความมั่นคงของมนุษย์ด้านวัฒนธรรมแต่ละประเทศ

ตัวชี้วัด	ออสเตรเลีย	แคนาดา	ชิลี	ซูโลวเนีย	กรีซ	ไอส์แลนด์	จอร์แดน	เมาลี	นอร์เวย์	เนเธอร์แลนด์	แอฟริกาใต้	สวิทเซอร์แลนด์	ไทย
ดัชนีการศึกษา	.96	.98	.90	.94	.92	.96	.78	.38	.98	.99	.87	.94	.84
อัตราการรู้หนังสือ	-	-	95.6	75.3	98.1	-	39.8	89.2	-	-	84.9	-	95.3
จำนวนปีที่เรียนหนังสือ	8.4	11.6	7.6	7.1	8.7	9.4	6.9	0.9	11.9	9.4	6.1	11.4	6.5
โทรศัพท์ (ล้านเครื่อง)	4	18.5	2.6	.722	5.43	1.59	.403	.023	2.735	9.132	5.075	6.017	5.4
โทรศัพท์มือถือ (ล้านเครื่อง)	4.5	4.207	.944	1	.937	2	.011	.0028	2.080	4.081	2	3.835	2.3
คอมพิวเตอร์ต่อร้อยคน	28	39	8	28	7	36	3	0	49	39	6	51	2
ผู้ใช้อินเตอร์เนท(ล้านคน)	2.6	13.28	.625	.460	1.33	1	.087	.01	2.36	6.8	1.82	4.5	1
เสรีภาพสื่อมวลชน	1	1	2	2	2	2	4	2	1	1	2	1	2
ร้อยละของศาสนาหลัก	22	58	11	31.2	2	8.4	8	10	14	69	32	13	5

ที่มา : Human Security Network,2001

จากตารางที่ 2-12 ถึง 2-16 ซึ่งเป็นเอกสารที่จัดทำโดยเครือข่ายความมั่นคงของมนุษย์ในระดับสากล ถือเป็นการรายงานสถานการณ์ทั่วไป แต่ยังไม่มีข้อเสนอที่ชัดเจนในเรื่องของตัวชี้วัดความมั่นคงของมนุษย์ ดังนั้นในปี 2003 ทาง UNDP ซึ่งนอกจากผลักดันแนวคิดด้านความมั่นคงของมนุษย์แล้วยังได้เสนอตัวชี้วัดความมั่นคงขมนุษย์ที่เป็นรูปธรรมมากขึ้น โดยเผยแพร่ในเว็บไซท์ของ UNDP (www.undp.sk) พร้อมกับเอกสารจำนวนหนึ่งที่กล่าวถึง ความมั่นคงของมนุษย์ ในมิติต่าง ๆ พร้อมรายงานการศึกษาเกี่ยวกับความมั่นคงของมนุษย์หลายประเทศ และที่น่าสนใจคือได้เสนอ วิธีการวัดความมั่นคงของมนุษย์ออกมาชุดหนึ่ง ดังตารางที่ 2-17

ตารางที่ 2-17 แสดงวิธีการวัดความมั่นคงของมนุษย์

องค์ประกอบ	ประเด็นพิจารณา	คำถามสำคัญ	ตัวชี้วัดสำคัญ
เศรษฐกิจ	• รายได้ • การจ้างงาน/การตกงาน • ตัวชี้วัดเศรษฐกิจจุลภาค • ความยากจน • ความเท่าเทียม • การใช้จ่ายด้านสังคม • โครงสร้างการผลิต • เศรษฐกิจนอกระบบ • เศรษฐกิจสังคมและฐานะการเงิน • ค่าใช้จ่ายครัวเรือน • โครงข่ายคุ้มครองการเงิน • กลุ่มเป้าหมายการโจมตี	• อะไรคือรายได้หลักของประชากร • ลักษณะพิเศษใดที่ก่อให้เกิดความมั่นคงหรือไม่มั่นคงทางเศรษฐกิจ • ใครมีงานทำและใครว่างงาน • อะไรคือพลวัตรของวิธีการทางเศรษฐกิจ • อะไรคือขอบข่ายของการว่างงาน • การสนับสนุนใดที่ควรทำได้เพื่อให้ประชาชนรู้สึกมั่นคงทางเศรษฐกิจ • อะไรคือปัญหาเศรษฐกิจหลักที่ท้าทายการบริหารงานของรัฐ • ความเป็นไปได้ในการประกอบธุรกิจส่วนตัว	• ช่วงเวลาของการว่างงาน • การทำงานของบุคคลเพียงพอต่อการเลี้ยงดูสมาชิกของครอบครัว • ในกรณีที่ไม่มีงานทำสามารถมีรายได้จากแหล่งใด • เงินเฟ้อของรายได้ประชากรต่อคน • ค่าใช้จ่ายรัฐด้านสังคมต่อคน • ค่าใช้จ่ายรัฐด้านการทหารต่อคน • ร้อยละของครอบครัวกับการใช้จ่ายด้านการบริโภคที่ต่ำกว่าเส้นความยากจน • ร้อยละของการบริโภคทั้งหมดต่อการใช้จ่ายด้านอาหาร • การเคลื่อนย้ายและการใช้ทรัพยากร • สัดส่วนการประกอบธุรกิจระหว่างรัฐกับเอกชน • ช่องว่างของความยากจนและความไม่เท่าเทียม • ร้อยละของความรู้สึกที่ไม่ปลอดภัยในทางเศรษฐกิจ

ตารางที่ 2-17 แสดงวิธีการวัดความมั่นคงของมนุษย์

องค์ประกอบ	ประเด็นพิจารณา	คำถามสำคัญ	ตัวชี้วัดสำคัญ
สุขภาพและอาหาร	• การเข้าถึงการบริการด้านสุขภาพที่มีคุณภาพ • ภัยจากโรคและการติดเชื้อ • แนวโน้มของอาหาร • ค่าใช้จ่ายด้านสุขภาพ • กลุ่มเป้าหมายการโจมตี	• อะไรคือสาเหตุหลักของการตาย • อะไรคือคุณภาพของอาหารและสิ่งแวดล้อม • อะไรคือคุณภาพของการรักษาพยาบาลและการถึงสถานพยาบาล • การเปรียบเทียบความมั่นคงด้านสุขภาพระหว่างชายหญิง • อะไรคือระดับของความมั่นคงด้านสุขภาพระหว่างเด็ก • อะไรคือแนวโน้มด้านสถิติประชากรที่สัมพันธ์กับตัวชี้วัดสุขภาพ	• อายุขัยและอัตราตายจำแนกตามเพศ • การตายในเด็กอายุต่ำกกว่า 5 ปี • ร้อยละของการเกิดที่หนักกว่า 2.5 กิโลกรัม • จำนวนวัดซีนที่ฉีดเพื่อป้องกันโรค • จำนวนของการรายงานด้านโรคระบาดหลัก • จำนวนผู้ติดเชื้อเอดส์ • ค่าใช้จ่ายในเด็กเทียบกับการใช้จ่ายในครัวเรือน • ค่าใช้จ่ายด้านยาและการรักษาเทียบกับค่าใช้จ่ายในครัวเรือน • ร้อยละของเด็กเกิดใหม่ที่สามารถทำให้พ้นจากอันตราย • ร้อยละของคู่สมรสที่ได้รับการปรึกษาด้านการวางแผนครอบครัว • ร้อยละของครัวเรือนที่พอใจต่อการเตรียมการเพื่อป้องกันด้านสุขภาพ • จำนวนผู้ป่วยและผู้ได้รับเชื้อโรคอันตราย • การใช้จ่ายด้านสุขภาพของรัฐและเอกชน • สัดส่วนหมอต่อผู้ป่วย • สัดส่วนโรงพยาบาลหรือคลีนิคต่อผู้ป่วย
การเมืองและสถาบันทางสังคม	• บทบาทของรัฐในการประกันมาตรฐานคุณภาพชีวิตขั้นพื้นฐาน • การเป็นตัวแทนของ	• ประชาชนสามารถเลือกสถาบันของรัฐที่จะเป็นตัวแทนในการรักษาผลประโยชน์ให้สังคมได้	• ผลสำรวจความคิดเห็นที่สะท้อนระดับความเชื่อใจในสถาบันหลักของรัฐ • การคาดการณ์ของประชาชน

ตารางที่ 2-17 แสดงวิธีการวัดความมั่นคงของมนุษย์

องค์ประกอบ	ประเด็นพิจารณา	คำถามสำคัญ	ตัวชี้วัดสำคัญ
	ประชาชนเพื่อบริหารงานของรัฐ • ระดับสิทธิมนุษย์ที่เหมาะสม • คุณภาพของการแปลงนโยบายรัฐสู่การปฏิบัติ • ขีดความสามารถของรัฐในการยับยั้งกลุ่มต่อต้านรัฐ • การใช้กฎอัยการศึก หรือ มาตรการด้านการปราบจราจล • คุณภาพของระบบยุติธรรม • ระดับความสัมพันธ์เชิงอัตตลักษณ์ของกลุ่มที่มีผลต่อการแสดงออกด้านความมั่นคง	หรือไม่ • อะไรคือนโยบายการพัฒนาหลักของรัฐบาลและแสดงออกอย่างไรและมีผลตอบสนองเช่นใด • รัฐสามารถจัดหาการบริการทางสังคมได้พอเพียงหรือไม่ • รัฐบริการประชาชนได้ทั่วถึงหรือไม่ • ประชาชนได้รับการคุ้มครองสิทธิมนุษยชนพื้นฐานหรือไม่ และถ้าไม่อะไรคือลักษณะหรือขอบเขตของสิทธิมนุษย์ • ประชาชนตระหนักถึงสิทธิมนุษยชนหรือไม่ • กระบวนการทางประชาธิปไตยมีความต่อเนื่องหรือไม่ และถ้าไม่รัฐอธิบายอย่างไร • ใครคือนักการเมืองหลัก • การมีส่วนร่วมของประชาชน และกระบวนการเลือกตั้งทำได้อย่างไรและด้วยวิธีอะไร • ระบบยุติธรรมเป็นอย่างไรและการตีความกฎหมายทำอย่างไร • อะไรคือปัญหาทางการเมือง หรือมีการท้าทายจากฝ่ายตรงข้ามรัฐหรือไม่	เกี่ยวกับรัฐและสถาบันรัฐของรัฐ • การวิเคราะห์เนื้อหาการรายงานของรัฐและสถาบันหลักของรัฐผ่านสื่อหลักและสื่อมวลชนอาชีพ • ผลสำรวจความคิดเห็นเกี่ยวกับการรับรู้การคอร์รัปชั่น • จำนวนการคอร์รัปชันที่ถูกเปิดโปง • จำนวนผู้สมัครเลือกตั้งและผู้ใช้สิทธิเลือกตั้ง • จำนวนพรรคการเมืองต่อสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร • จำนวนหนังสือพิมพ์รายวัน วิทยุ สถานีโทรทัศน์ ที่อิสระจากรัฐบาล • การออกกฎหมายไม่ก่อให้เกิดความได้เปรียบเสียเปรียบ • การตรากฎหมายคำนึงถึงสิทธิมนุษยชน ความปลอดภัย และไม่ก่อให้เกิดความได้เปรียบเสียเปรียบ • การให้สัตยาบันต่อนานาชาติในการคุ้มครองสิทธิมนุษยชนสอดคล้องกับความสะดวกและประเพณีนิยม • การเปลี่ยนแปลงรัฐธรรมนูญและกฎหมายลูกเป็นไปตามบทบัญญัติเพียงใด • ระบบผู้ตรวจการรัฐสภา ที่ทบทวนการปฏิบัติงานของรัฐ • ระบบและกระบวนการ

ตารางที่ 2-17 แสดงวิธีการวัดความมั่นคงของมนุษย์

องค์ประกอบ	ประเด็นพิจารณา	คำถามสำคัญ	ตัวชี้วัดสำคัญ
		• ระบบประชาธิปไตยระดับรากหญ้ามีหรือไม่ ได้รับการพัฒนาอย่างมั่นคงเพียงใด และระดับของการมีส่วนร่วมเป็นเช่นใด	ยุติธรรมแห่งรัฐ (การรอลงอาญา คำพิพากษา อาชญากร ประเภทของอาชญากรรม การจับกุม และ การคุมขัง) • เมื่อเดือดร้อนสามารถรับการสนับสนุนจากสาธารณะผ่านประชาคม สื่อ โรงเรียน ฯลฯ • ผู้ลี้ภัยการเมือง • ดัชนีเสรีภาพของสื่อมวลชน • ดัชนีสิทธิมนุษยชนและเสรีภาพ
ส่วนบุคคลและชุมชน	• แหล่งของความมั่นคงด้านชุมชน (ครอบครัว ชุมชน องค์กรทางสังคม) • การปกครองท้องถิ่น • โบสถ์ ความเชื่อและองค์กรการกุศล • แนวโน้มการรักษาเอกลักษณ์ของชุมชนของทุนทางสังคม • ประเภทของภัยคุกคามมนุษย์ (จากรัฐ/มิใช่รัฐ จากกลุ่ม/บุคคล จากความต่างของชาติพันธุ์/ตนเอง) • ความตึงเคียดของชาติพันธุ์ • การมีส่วนร่วมในกระบวนการตัดสินใจ • เอกลักษณ์ทางวัฒนธรรมและระบบคุณค่า	• อะไรคือรูปแบบภัยคุกคามการใช้ชีวิต • ภัยประจำวันทั้งที่รุนแรงและไม่รุนแรงต่อบุคคลและสังคมมีหรือไม่ และทำไม • อะไรคือลักษณะของการก่ออาชญากรรม • หลักฐานที่เชื่อมโยงการติดยากับขบวนการค้ายามีหรือไม่ • ใครคือกลุ่มผู้เสี่ยงภัยในสังคม • อะไรคือรูปแบบของสังคม ชุมชน องค์กร และบทบาทในสังคม • อะไรคือการขยายพลังของชุมชนในการตัดสินใจมีส่วนร่วมต่อคุณภาพชีวิตและความปลอดภัย • ลักษณะของวัฒนธรรมชุมชนถูกกำหนดคุณค่าให้	• อัตราอาชญากรรม (แนวโน้มและประเภท) • ร้อยละของคดีที่คลี่คลายได้ • อัตราของการรายงานและไม่รายงานการก่ออาชญากรรม • ร้อยละของความเชื่อใจในตำรวจ • ดัชนีวัดความขัดแย้งภายใน • เส้นทางการขนยาเสพติด • ความปลอดภัยบนท้องถนนจากเด็กเร่ร่อน โสเภณี แก๊งค์ และ กลุ่มมิจฉาชีพ • ความมีเหตุผลของสังคม(ความหนาแน่นของสังคม บทบาทขององค์กรพัฒนาเอกชน • ความอดกลั้นและไม่อดกลั้นจำแนกตามกลุ่มชุมชน • การเลือกปฏิบัติหรือการกีดกัน • โครงสร้างการถือครองที่ดิน • ปัญหาภายในและภายนอกจากแนกตามกลุ่มชาติพันธุ์และศาสนา

ตารางที่ 2-17 แสดงวิธีการวัดความมั่นคงของมนุษย์

องค์ประกอบ	ประเด็นพิจารณา	คำถามสำคัญ	ตัวชี้วัดสำคัญ
	• กลุ่มเป้าหมายการโจมตี	เกิดความปลอดภัยในตัวมนุษย์หรือไม่ • อะไรคือความหวาดกลัวของชุมชนและประเทศ • ภัยคุกคามมาจากแหล่งใด (จากบุคคล กลุ่ม รัฐ) • ลักษณะพิเศษของอาชญากรรมเป็นเช่นใด (ความรุนแรง กระทำต่อสตรี เด็ก ผู้ชาย หรือกลุ่มชาติพันธุ์)	**การเสี่ยงภัยส่วนบุคคล** • จำนวนอุบัติเหตุทางรถยนต์ • จำนวนคนตายจากอุบัติเหตุ • ความเสียหายจากไฟไหม้ • สัดส่วนการประกันภัยรถยนต์ส่วนบุคคล • ร้อยละของความรู้สึกปลอดภัยเมื่อเดินทางโดยรถยนต์ **การเคหะและสมาคมบริการ** • ร้อยละของบ้านอาศัยที่ถาวร • ร้อยละของการอยู่อาศัยที่เป็นเจ้าบ้านและผู้เช่า • ร้อยละของผู้ใหญ่ที่มีห้องนอนส่วนตัว • จำนวนการใช้ไฟฟ้าเฉลี่ยต่อวันต่อชั่วโมง • จำนวนบ้านที่น้ำประปาเข้าถึง • ร้อยละของบ้านที่มีห้องน้ำได้อนามัย • ร้อยละของค่าใช้ไฟฟ้าต่อค่าใช้จ่ายด้านการบริโภค • ร้อยละของการทดสอบจุลชีวะในน้ำดื่มที่พบว่าปลอดภัย • มีกฎหมายคุ้มครองความปลอดภัยกรรมสิทธิ์ในทรัพย์สิน • มีกฎหมายให้สนับสนุนไฟฟ้าในพื้นที่ห่างไกล • ร้อยละของความรู้สึกปลอดภัยเมื่ออยู่ในบ้านที่มีกรรมสิทธิ์ • ร้อยละของความรู้สึกมั่นใจในการรับบริการ(ไฟฟ้า น้ำประปา การกำจัดขยะ)

ตารางที่ 2-17 แสดงวิธีการวัดความมั่นคงของมนุษย์

องค์ประกอบ	ประเด็นพิจารณา	คำถามสำคัญ	ตัวชี้วัดสำคัญ
			• อัตราการอพยพเข้าเมืองและการอพยพไปต่างประเทศที่สัมพันธ์กับเศรษฐกิจตกต่ำ
สิ่งแวดล้อม	• ประเภทของมลภาวะจากสิ่งแวดล้อม (น้ำและคุณภาพสุขาภิบาล) • การเข้าถึงและการจัดหาที่ดินที่มีคุณภาพ • ดินที่กำลังกลายสภาพเป็นทะเลทรายและการพัฒนาที่ดิน • รูปแบบและคุณภาพการชลประทาน • แหล่งที่มาของมลพิษ • มลภาวะระยะยาวจากสิ่งแวดล้อม • การลดลงของพื้นที่ป่า • การเพิ่มขึ้นของประชากร • ความรุนแรงด้านสิ่งแวดล้อมแบบฉับพลัน(นิวเคลียร์ โรงกลั่นน้ำมันระเบิด แผ่นดินไหว น้ำท่วม) • พื้นที่เสี่ยงภัย	• ความมั่นใจในการจัดหาทรัพยากรเพื่อรองรับการเติบโตทางเศรษฐกิจและการขยายเมืองใหญ่ • อะไรคือทางเลือกระหว่างการส่งเสริมการเพิ่มขึ้นหรือลดจำนวนประชากรที่เหมาะสมกับทรัพยากรธรรมชาติ • อะไรคือขอบข่ายการให้คุณค่าต่อการรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม • สามารถจัดหาแหล่งน้ำเพิ่มได้อีก และป้องกันการแย่งน้ำกันได้หรือไม่ • พื้นที่มีแนวโน้มเป็นทะเลทรายหรือไม่ • มีระบบบริหารและจัดการทรัพยากรธรรมชาติหรือไม่ • มีการเตรียมการรองรับเหตุฉุกเฉินหรือหายนะภัยหรือไม่ • อะไรคือขีดความสามารถในการเตือนภัยจากสิ่งแวดล้อมและหายนะภัย (จากรัฐ เอกชน และการช่วยเหลือจากองค์กรการกุศล)	• ธรรมชาติและโครงสร้างการผลิต • ตัวชี้วัดมลภาวะในอากาศ น้ำ และ ดิน • การจัดหาและการเข้าถึงน้ำสะอาดจำแนกตามภูมิภาค • ปริมาณการลดลงของพื้นที่ป่าไม้ • การทรุดตัวของแผ่นดิน • การเปรียบเทียบคุณภาพสิ่งแวดล้อมระหว่างเมืองกับชนบท • ความตระหนักในปัญหาสิ่งแวดล้อม • การพยากรณ์หายนะภัยจากธรรมชาติ • ภัยพิบัติทางธรรมชาติต่อผลกระทบด้านสุขภาพ • จำนวนแผ่นดินไหวในรอบ 25 ปี • จำนวนผู้บาดเจ็บล้มตายจากแผ่นดินไหว • จำนวนผู้บาดเจ็บล้มตายจากแผ่นดินทรุด • จำนวนผู้บาดเจ็บล้มตายจากหิมะถล่ม • ระดับของมลพิษในอากาศเช่น คาร์บอนมอนอกไซด์(CO) ซัลเฟอร์ไดออกไซด์(SO_2) และอื่น ๆ

ตารางที่ 2-17 แสดงวิธีการวัดความมั่นคงของมนุษย์

องค์ประกอบ	ประเด็นพิจารณา	คำถามสำคัญ	ตัวชี้วัดสำคัญ
			• สัดส่วนของประชากรที่ได้รับการคุ้มครองจากภัยพิบัติทางธรรมชาติอย่างพอเพียง
การศึกษา	• สถานการณ์ปัจจุบันด้านการศึกษา เช่น จำนวนครู นักเรียน หลักสูตร • การลงทุนด้านการศึกษา • การให้การศึกษาในกลุ่มย่อยของสังคม เช่น ชาติพันธุ์ • การให้การศึกษาในเอกลักษณ์ของชุมชน	• ระบบการศึกษาเป็นอย่างไร • อะไรคือข้อบังคับให้รัฐจัดการศึกษา(โดยกฎหมายอะไร) • นโยบายการศึกษาของแต่ละเมือง • อะไรคือวิธีการให้การศึกษาหลัก เน้นครูหรือกระบวนการเรียนรู้ • ความเหมาะสมในการประกอบอาชีพเมื่อเรียนจบ • การศึกษาช่วยให้คนมีความเป็นอยู่ดีขึ้นหรือไม่	• อัตราการรู้หนังสือจำแนกตามภูมิลำเนาและเพศ • การใช้จ่ายของครอบครัวต่อเด็กที่เรียนในโรงเรียนและมหาวิทยาลัย • ค่าใช้จ่ายของสาธารณะในระดับการศึกษาชั้นต้นต่อนักเรียน • จำนวนสถาบันการศึกษาทุกระดับ (โรงเรียน และมหาวิทยาลัย) พิจารณาสัดส่วนของเพศ • สัดส่วนครูต่อนักเรียน • การลดลงของการเข้ารับการศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้น • ร้อยละของการได้รับการศึกษาขั้นพื้นฐาน • ร้อยละของโรงเรียนที่ต้องซ่อมแซม • ร้อยละของโรงเรียนที่มีเครื่องทำความร้อนในหน้าหนาว • ค่าเฉลี่ยเงินเดือนครู • อัตราส่วนการจ้างงานเทียบกับระดับการศึกษา • ทัศนคติและการคาดหวังเกี่ยวกับการศึกษา • การเรียนหนังสือของผู้อพยพ

ที่มา : ดัดแปลงจาก UNDP.2003 “Human security Measurement”
(http://www.undp.sk/uploads/HS%20measurements.doc)

2.4.3.2 กระบวนการสร้างตัวชี้วัดความมั่นคงของมนุษย์ในบริบทสังคมไทย

ในการศึกษาและสร้างตัวชี้วัดความมั่นคงของมนุษย์ในบริบทสังคมไทย มีลักษณะเช่นเดียวกับการสร้างตัวชี้วัดทั่วไป กล่าวคือ ต้องมีความเป็นตัวแปร สามารถสะท้อนหรืออธิบายสิ่งใดสิ่งหนึ่ง เพื่อวัดความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น ควบคู่กับการคำนึงถึงแนวคิดความมั่นคงของมนุษย์ ซึ่งพิจารณาจากข้อเสนอในระดับสากล ว่าสอดคล้องเหมาะสมสำหรับสังคมไทยหรือไม่ เพราะแต่ละประเทศมีความแตกต่างกันทั้งในด้านของภูมิประเทศ สภาพแวดล้อม รวมถึงการให้คุณค่าของผู้คนในสังคมนั้น ๆ ดังนั้น กระบวนการสร้างตัวชี้วัด จึงมีขั้นตอนสำคัญดังนี้

1) การทบทวนแนวคิดทฤษฎีที่มีอยู่

ในการสร้างตัวชี้วัดใดก็ตาม จุดเริ่มต้นที่สำคัญคือการพิจารณาว่า แนวคิดดังกล่าวนั้นประชาคมวิชาการมองกันอย่างไร กำหนดกฎเกณฑ์อย่างไร และในแต่ละประเทศได้ดำเนินการเช่นใด จากนั้นจึงนำมาเป็นตัวแบบเพื่อทำการปรับปรุงให้เหมาะสมกับบริบทของประเทศที่ทำการศึกษา

2) การรับฟังประเด็นตัวชี้วัดรายองค์ประกอบ

ในการสร้างตัวชี้วัดใดก็ตาม สิ่งที่สำคัญที่สุด คือ ความสอดคล้องกับบริบทของแต่ละพื้นที่ ซึ่งวิธีการหนึ่งที่ได้รับความนิยม คือ การจัดเวทีสัมมนา ระดมความคิดเห็น ทั้งนี้การรับฟังความคิดเห็นดังกล่าว ต้องเป็นเสียงสะท้อนของคนในประเทศนั้น ๆ ดังนั้น การรับฟังความคิดเห็นดังกล่าวต้องจัดแบ่งเวทีตามภูมิภาคต่าง ๆ และแต่ละภูมิภาคต้องมีมากกว่า 1 จังหวัด เพื่อป้องกันการกระจุกตัว สำหรับบุคคลที่เข้าร่วมแสดงความคิดเห็นไม่จำเป็นต้องมาก แต่ต้องมีกลุ่มอาชีพที่หลากหลาย ทั้งเกษตรกร พ่อค้า ราชการ นักวิชาการ องค์กรพัฒนาเอกชน เป็นต้น

3) การเลือกประเด็นตัวชี้วัดรายองค์ประกอบ

ในการรับฟังประเด็นมีข้อเด่นที่สำคัญคือ สะท้อนประเด็นปัญหาของแต่ละพื้นที่ ได้เนื้อหาที่กว้างมีแง่มุมหลากหลายและครอบคลุม แต่จุดอ่อนที่สำคัญคือบางประเด็นมีความขัดแย้งกันเอง ขาดความกระชับ เป็นปัญหาเฉพาะของแต่ละพื้นที่ และขัดต่อแนวคิดที่กำกับการสร้างตัวชี้วัด ดังนั้นการเลือกประเด็นจึงต้องใช้แนวคิดเป็นเครื่องมือกำกับ โดยมีลักษณะของการตัดสินเชิงอัตวิสัย(Subjective judgment)

4) การทดสอบค่าความเชื่อมั่น

การทำสอบค่าความเชื่อมั่น เป็นเทคนิคการวิจัยเชิงปริมาณที่ใช้การหาค่าสัมประสิทธิความเชื่อมั่น(Alpha) โดยการป้อนข้อมูลที่ตัวชี้วัดแต่ละตัวใช้มาตรวัดแบบเดียวกันซึ่งได้มาจากการสอบถามผู้ที่เกี่ยวข้อง และทำการเปรียบเทียบภายในองค์ประกอบเดียวกัน จากนั้นจึงทำการทดสอบทางสถิติ ทั้งนี้ผลของค่าสถิติดังกล่าวสามารถนำมาสู่การตีความว่า ข้อคำถามของตัวชี้วัดใดผู้ให้ข้อมูลกับผู้ออกแบบมีความเข้าใจที่คลาดเคลื่อนกัน ซึ่งอาจเกิดจากการขาดความเที่ยงของข้อมูล การตีความที่ผิดพลาดทั้งนี้เป็นเครื่องมือช่วยในการปรับปรุงเครื่องชี้วัดที่ปลอดจากอคติของผู้ที่ทำการศึกษา

5) ตัวชี้วัดความมั่นคงของมนุษย์โดยพิจารณาจากความสำคัญและความรุนแรง

การใช้เทคนิคการพิจารณาความสำคัญและความรุนแรง มักใช้กับผู้ที่มีความเกี่ยวข้อง หรือมีความรู้เรื่องที่ต้องพิจารณาพอสมควร จึงสามารถบ่งชี้ได้ว่า ประเด็นใดมีความสำคัญมากน้อยเพียงใด และในพื้นที่หรือในสถานการณ์ที่เป็นอยู่ ณ ปัจจุบันมีความรุนแรงมากน้อยเพียงใด ทั้งนี้มิติของความสำคัญและความรุนแรงไม่จำเป็นต้องสัมพันธ์กันในทิศทางเดียวกัน อาทิเช่น การฆาตกรรมเป็นประเด็นชี้วัดความมั่นคงของมนุษย์ที่สำคัญมาก แต่ความเป็นจริงในบางพื้นที่อาจไม่มีความรุนแรงเลยก็ได้

6) การวิเคราะห์เนื้อหาเพื่อกำหนดตัวชี้วัดความมั่นคงของมนุษย์

โดยทั่วไปการวิเคราะห์เนื้อหา มักเป็นขั้นตอนลำดับท้าย ๆ ในการกำหนดตัวชี้วัด โดยผู้ที่จะทำการวิเคราะห์เนื้อหา จะต้องมีลักษณะของการเป็นองค์คณะ และมีหลายสาขาวิชา ที่มีความเข้าใจในประเด็นที่กำหนดตัวชี้วัดเป็นอย่างดี เพื่อทำการถกเถียงกันและทำหน้าที่คัดกรองประเด็นต่าง ๆ ที่มีอยู่ให้เหลือแต่ประเด็นที่สำคัญ และสอดคล้องกับประเทศหรือพื้นที่ทำการศึกษา

2.4.4 แนวคิดการกำหนดมาตรฐานความมั่นคงของมนุษย์ในรายองค์ประกอบ

สำหรับการกำหนดค่ามาตรฐาน มีความสัมพันธ์กับหน่วยนับกล่าวคือ อาจเป็นรูปของตัวเลขร้อยละ อัตราส่วน สัดส่วน อัตรา หรือจำนวน ดังนั้นการเลือกมาตรวัดชนิดใด ต้องคำนึงถึงความสอดคล้อง และเหมาะสมกับบริบททางสังคมนั้น ๆ สำหรับการกำหนดมาตรฐานความมั่นคงของมนุษย์ได้อิงที่มาจากกระบวนการ 5 ลักษณะดังนี้

1) การหาค่ามาตรฐานโดยพิจารณาจากการให้คะแนนของผู้เกี่ยวข้อง ทั้งในด้านของระดับความสำคัญและระดับความรุนแรง

2) การหาค่ามาตรฐานโดยการตัดสินจากผู้เชี่ยวชาญ โดยคณะผู้ศึกษาได้ทำการยื่นข้อเสนอเบื้องต้นเพื่อรับฟังความคิดเห็นจากผู้เชี่ยวชาญรายสาขา และนำความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญดังกล่าวมาคำนวนหาค่ากลาง

3) การหาค่ามาตรฐานโดยอิงจาก สถานการณ์จริงของสังคม โดยพิจารณาจากสถิติที่มีการบันทึกไว้ และนำจำนวนเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นจริงมาคำนวณเป็นมาตรวัดที่เหมาะสม เช่นอัตราส่วน เป็นต้น

4) การหาค่ามาตรฐานโดยอิงจากงานศึกษาของต่างประเทศ หรือที่มีการใช้อยู่แล้วในระดับสากล แต่สำหรับตัวชี้วัดความมั่นคงของมนุษย์ ในระดับสากลยังขาดความชัดเจน จึงยังไม่ใช้เพื่อการอ้างอิง